

- Otizm spektrum bozukluk nedir
- Nedeni nedir
- Belirtileri nelerdir
- İçeriği neleri kapsar
- Erken teşhisin önemi
- Tanılama süreçleri ve RAM ların rolü
- Otizm farkındalık haftası

Otizm spektrum bozukluk nedir?

Otizm spektrum bozukluğu, doğuştan gelen ya da yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan karmaşık bir nöro-gelişimsel farklılıktır. Otizmin, beynin yapısını ya da işleyişini etkileyen bazı sinir sistemi sorunlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu metinde otizm spektrum bozukluğu için kullanım kolaylığı nedeniyle zaman zaman otizm terimi kullanılmıştır .

Otizm, günümüzde rastlanan en yaygın nörolojik bozukluktur ve Hastalıkları Kontrol Etme ve Önleme Merkezi (Centers for Disease Control Prevention)'nin verilerine göre ,

Nedeni nedir

Bugün, otizm spektrum bozukluğuna neyin neden olduğu bilinmemekle birlikte genetik temelli olduğuna ilişkin bulgular vardır. Ancak hangi gen ya da genlerin sorumlu olduğu henüz bilinmemektedir. Çevresel faktörlerin de otizme yol açabildiğine ilişkin görüşler vardır.

2006 yılında **her 150 çocuktan 1'inde otizm görülürken, 2019 yılında verilen son bilgiye göre de, her 59 çocuktan 1'inde otizm görülmektedir.**

Cinsiyetle ilişkili olarak farklı görülme sıklığı bilgileri bulunmasına rağmen, ortak görüş, erkeklerde kızlardan daha fazla görüldüğüdür.

OTİZM SPEKTRUM

Hem genetik temellerin hem de çevresel faktörlerin etkileri üzerine çok sayıda araştırma yapılmaktadır. Otizmin çocuk yetiştirme özellikleriyle ya da ailenin ekonomik koşullarıyla hiçbir ilişkisi yoktur; bu nedenle otizm spektrum bozukluğunu her çeşit top-

lumda, farklı coğrafyalarda, ırkta ve ailede rastlanmaktadır.

OTİZM ENGEL DEĞİL
SADECE
FARKLILIKTIR.

Tek çaresi; erken
tanı ve eğitimidir.

Belirtileri nelerdir-

Düzen takıntıları vardır. Rutinleri bozulduğunda hırçınlaşabilirler. Tekrarlayan bir hareketi örneğin el çırpma, zıplama, kendi etrafında dönme, sürekli öne arkaya sallanma, kanat çırpma gibi yaparlar. Normal çocuklar gibi hayal kurarak oyun oynamazlar, arabaları dizer sürekli tekerini çevirirler. Sürekli aynı oyunları oynarlar. Bazıları çok inatçı ve hırçın olabilir. Sosyal ortama girdiklerinde aşırı korkup tepki verebilirler. Sıklıkla yemek yeme

bozukluğu gösterirler. Kendilerine ve etrafındaki eşyalara zarar verebilirler. Tehlikeye karşı duyarsızdırlar. Acıya karşı duyarsızdırlar. Yapılan espriyi veya imayı anlamazlar. Normal öğrenme metodlarına duyarsızdırlar. Göz teması ya yoktur yada kısıtlıdır. Adı ile seslenince tepki vermezler Aşırı hareketli veya hareketsiz olabilirler. Çevreleri ile ilgilenmezler. Sarılma ve öpme gibi fi-

ziksel temastan hoşlanmazlar. İnsanlarla iletişim yerine cansız varlıklarla ilgilenirler. Topluluk içinde yaşatları ile diyalog kurmazlar, oyunlara katılmazlar, Konuşmayı öğrenseler bile hep aynı kelimeyi tekrar ederler. Konuşmayı iletişim aracı olarak kullanmazlar Uygun olmayan cümleler kurar kalıp gibi konuşurlar. Bir cismin bir parçasına takıntı yapabilirler. (örneğin sürekli arabanın tekerleği ile oynamak)

Otizm spektrum içeriği neleri kapsar

DSM-V 'e göre;

- 1- otizm
- 2- A tipik otizm
- 3- Rett sendromu
- 4- Çocukluk çağının dezintegratif bozuklukları
- 5- Asperger Sendromu olarak türlere ayrılıyor.

Ülkemizde raporlamada ise;

- F84 Yaygın gelişimsel bozukluklar
F84.0 Çocukluk otizmi
F84.1 Atipik otizm
F84.2 Rett Sendromu
F84.3 Çocukluk çağının diğer disintegratif bozukluğu
F84.4 Mental gerilik ve stereotipik hareketlerle bağlantılı overaktif bozukluk
F84.5 Asperger sendromu
F84.8 Yaygın gelişimsel

bozukluklar, diğer **F84.9** Yaygın gelişimsel bozukluk, tanımlanmamış Olarak tanımlanmıştır.

Erken teşhisin önemi

Erken tanı ve doğru bir eğitim yöntemi ile yoğun olarak eğitim alan çocukların yaklaşık yüzde ellisinde otizmin belirtileri kontrol altına alınabilmekte, gelişim sağlanabilmekte, büyük ilerleme kaydedilmektedir.

Hatta bazı otizimli çocukların ergenlik yaşına geldiklerinde diğer arkadaşlarından farklı kalmayabilmektedir.

Otizm tüm ırklarda, etnik gruplarda ya da sosyal statüsü farklı gruplarda görülebileceği, ailenin gelir durumu, yaşam biçimi ve eğitim düzeyi ile otizm spektrum bozukluğu arasında bir bağ olmadığı vurgulanmaktadır

Tanılama süreçleri ve RAM ların rolü

Tanı koyabilecek kişiler, yalnızca konunun uzmanı olan doktorlardır. Otizmlili çocukların dış görünüşleri diğer çocuklardan farklı değildir; ancak, davranışları farklıdır. Tanı, uzmanlar tarafından çocuğun gözlenmesi, gelişim testleri yapılması ve anne-babalara çocuğun gelişimi hakkında sorular sorulmasıyla konur. Otizmin tanısı 12 aylıktan itibaren konabilir. Erken yaşta tanı konması, bir an önce eğitimin başlaması açısından önemlidir.

Ülkemizde otizm tanısı koyabilecek uzmanlar çocuk ruh hastalıkları uzmanları ve çocuk nörologlarıdır.

1. Çocuk ruh hastalıkları uzmanı: Çocuk ruh hastalıkları uzmanı, çocuk ruh sağlığını değerlendiren, tanılayan ve tedavi eden doktordur. Çocuğunuzu gözler, sizinle görüşme yapar, tanı ölçütlerine göre çocuğunuzu değerlendirir, tıbbi muayenesini yapar ve tanısını koyar. Gerekirse tıbbi tetkik ve ilaç tedavisi önerir.

2. Çocuk nörologu: Çocuk nörologu çocuklardaki beyin ve sinir sistemi sorunlarının uzmanıdır. Çocuk nörologu da otizme ilişkin değerlendirme yapabilir.

Yapılan bilimsel araştırmalar, otizm spektrum bozukluğunun çocuk yetiştirme özellikleriyle ya da ailenin sosyo-ekonomik özellikleriyle ilişkisi olmadığını göstermiştir

Tanılama süreçleri ve RAM ların rolü

Uzman doktorların tanımı belirlemesinden sonra uygun hastanelerde verilen ÇÖZ-GER (çocuklar için özel gereksinim raporu) ile Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM) ne randevu alınarak başvurulur.

Kurumda alanında uzman personel tarafından incelemeler gerçekleştirilir ve bireysel eğitim planı hazırlanır. Hazırlanan bireysel eğitim programı ile birlikte Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerine başvurularak ayda 8 veya 12 ücretsiz destek sağlanır.

Ayrıca okul çağına gelen çocuklar bağlı oldukları okullarda veya tanılarına uygun özel eğitim okullarında da eğitimlerini almaya devam edebiliyorlar.

Özel Eğitim; okul, aile ve çevrede birbirine paralel olarak verildiğinde fayda sağlamaktadır.

ALIAĞA REHBERLİK
VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ

Serkan YILMAZ

Merkez Müdürü

Dr. Hatice Tezer ASAN

Merkez Müdür Yardımcısı

Sevil AYDIN

R.P.D.H. Bölüm Başkanı

Halil ÖZGÜL

Ö.E.H. Bölüm Başkanı

Fatma ÇİĞDEM EMRE

Rehberlik Öğretmeni

<http://aliagaram.meb.k12.tr/>

Eğer Çocuğunuz

Göz teması kuramıyorsa

İsmi söylendiğinde dönüp bakmıyorsa

Parmağıyla istediği şeyi göstermiyorsa

Yaştlarının oyunlarına ilgi duymuyorsa

Sallanmak, parmak uçlarında yürümek gibi hareketlere sahipse

Dönen nesnelere karşı aşırı ilgi duyuyorsa

Takıntılı davranışlar gösteriyorsa

Konuşmasında gerilik yaşıyorsa

Amerikan Psikiyatri Birliği'nin yayımladığı kılavuza (DSM-V'e) göre Otizm, "Otizm Açılımı Kapsamında Bozukluk" olarak adlandırılıp, iki alandaki yetersizlikle kendini göstermektedir (APA, 2013):

11) Toplumsal İletişim ve Etkileşimde Güçlükler

- İlişki kurma ve sürdürmede zorlanma.
- Göz kontağı kuramama.
- Duyguları ifade edememe.
- Etkileşim başlatma ve sürdürmede zorlanma.

2) Sınırlı-Yineleyici Davranış Örüntüleri (Tekrarlayıcı Davranışlar)

- Basmakalıp ve tekrarlayıcı motor hareketler.
- Aynılıkta ısrar, rutine sıkı bağlılık
- Sınırlı ve yoğun ilgi alanı.
- Duyusal az veya çok uyarılma .